

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

ФАКУЛЬТЕТ
ДОШКІЛЬНОЇ, ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ І МИСТЕЦТВ

Кафедра мистецьких дисциплін

Силко Р. М., Адруг А. К., Пономаревська О. І.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до написання й оформлення
випускних кваліфікаційних робіт**

Освітня програма: Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація
Галузі знань 02 Культура і мистецтво

Чернігів
2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ» ІМЕНІ Т.Г. Шевченка

Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв

Кафедра мистецьких дисциплін

Силко Р. М., Адруг А. К., Пономаревська О. І.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до написання й оформлення
випускних кваліфікаційних робіт**

Освітня програма: Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація
Галузі знань 02 Культура і мистецтво

УДК 378.091.27:73/76(072)

С 36

Рецензенти:

Мартинюк Т.В., доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри мистецьких дисциплін і
методик навчання
Університету Григорія Сковороди
в Переяславі;

Рибіна-Ткач М.Ю., директор Чернігівської дитячої
художньої школи.

Силко Р.М., Адруг А.К., Пономаревська О.І.

С 36   **Методичні рекомендації до написання й оформлення
випускних кваліфікаційних робіт:** методичний посібник
для студентів спеціальності 023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація першого (бакалавр-
ського) рівня вищої освіти. Чернігів: НУЧК, 2023. 36 с.

УДК 378.091.27:73/76(072)

Методичні рекомендації укладено для написання
випускних кваліфікаційних робіт студентами спеціальності для
студентів спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти. У посібнику подано принципи написання та правила
оформлення випускної кваліфікаційної роботи.

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету дошкільної, початкової освіти і мистецтв
Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(Протокол № 6 від 28 лютого 2023 року)*

© Силко Р.М., Адруг А.К., Пономаревська О.І., 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	5
Кваліфікаційна робота, як різновид підсумкової атестації	5
Мета і завдання кваліфікаційної роботи.	7
Порядок визначення і затвердження тематики випускних комплексних кваліфікаційних робіт	8
Наукове керівництво випускними кваліфікаційними роботами	9
Етапи написання теоретичної частини випускної кваліфікаційної роботи	10
Контроль за виконанням випускної кваліфікаційної роботи	11
ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА	12
Практично-творча робота в матеріалі	12
ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА	16
Вимоги до змісту теоретичної дослідницької частини кваліфікаційної роботи	16
Обсяги випускних кваліфікаційних робіт	16
Вимоги до структури випускних кваліфікаційних робіт першого (бакалаврського) рівня вищої освіти	17
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ	21
Загальні вимоги до оформлення випускних кваліфікаційних робіт	21
Оформлення розділів (підрозділів)	22
Нумерація.....	22
Вимоги до оформлення ілюстрацій і додатків.....	23
Оформлення літератури. Загальні правила цитування та покликання на використані джерела.....	24

ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ	26
Попередній захист випускних кваліфікаційних робіт	26
Рецензування випускних кваліфікаційних робіт	27
Підготовка роботи до захисту.....	27
Захист випускних кваліфікаційних робіт	28
ЗАГАЛЬНА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ	29
Оцінювання випускних кваліфікаційних робіт	30
Порядок зберігання кваліфікаційних робіт	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	32
ДОДАТКИ	34

ВСТУП

Загальні положення

Методичні рекомендації щодо написання та оформлення кваліфікаційних робіт на кафедрі мистецьких дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка містять загальні вимоги, які розроблено відповідно до специфіки фахової підготовки студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Вони включають алгоритм створення кваліфікаційних робіт, методичні рекомендації щодо підготовки, змісту та структури, написання, оформлення, захисту випускних робіт відповідного ступеня вищої освіти, критерії їх оцінювання.

Розроблені вимоги ґрунтуються на основі чинного законодавства України, нормативних документів Міністерства освіти і науки України, нормативної бази Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка: положення про організацію освітнього процесу; положення про екзаменаційну комісію; положення про випускну кваліфікаційну роботу.

Методичні рекомендації покликані розкрити основи методології, методики виконання, оформлення та захисту кваліфікаційних робіт (проектів) для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА, ЯК РІЗНОВИД ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ

Згідно із стандартом вищої освіти за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти атестація здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» здійснюється у формі публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота має доводити рівень кваліфікації, набуті загальні і спеціальні компетентності, уміння здійснювати науковий пошук і самостійно розв'язувати наукові, практично-творчі та практично-методичні проблеми.

Виконання кваліфікаційної роботи та її захист на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії є перевіркою готовності фахівця до самостійної професійної діяльності, його здатності самостійно аналізувати наукову проблематику, самостійно виконувати, презентувати якість практичної творчої майстерності в певній галузі образотворчого мистецтва.

Випускна кваліфікаційна робота бакалавра образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації, є самостійно виконаною комплексною дослідно-творчою роботою, яка передбачає авторське бачення проблеми, можливості її дослідження та розв'язання. Робота свідчить про вміння автора проводити наукове дослідження, опрацьовувати й аналізувати отримані результати, формулювати аргументовані висновки та реалізувати їх у практичній діяльності.

Випускна кваліфікаційна робота може бути як суто теоретичного, так і практичного чи творчого спрямування з пояснювальною запискою до твору.

Теоретична кваліфікаційна робота повинна мати наукову новизну, актуальність, бути самостійно виконаною комплексною

дослідно-творчою роботою, яка передбачає авторське бачення проблеми, можливості її дослідження та розв'язання і свідчити про вміння автора опрацювати й аналізувати отримані результати.

Практична творча робота – це живописний, графічний, скульптурний, декоративний твір, що відповідає обраній тематиці. Пояснювальна записка до практичної частини кваліфікаційної роботи повинна бути безпосередньо пов'язана з твором у матеріалі, як складова частина дослідження.

Рівень виконання роботи має засвідчувати високу освітню та професійну підготовку автора, зокрема розуміння композиційних законів та їх вдале використання, володіння засобами художньої виразності, технічну довершеність, здатність до самостійного вирішення творчих завдань.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Випускна кваліфікаційна робота – це самостійне індивідуальне завдання навчально-дослідницького чи теоретико-прикладного характеру, яке виконує студент на завершальному етапі фахової підготовки і є однією з форм виявлення теоретичних і практичних знань, уміння їх застосовувати для виконання конкретних наукових та практичних завдань.

Випускна кваліфікаційна робота повинна представляти закінчену розробку актуальної наукової або прикладної фахової проблеми й має:

- бути актуальною, мати новизну, виконуватися на рівні сучасних досягнень в галузі культури і мистецтва;
- спрямовуватися на розв'язання практичних завдань майбутнього фахівця образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації;
- розкривати творчий пошук нових пріоритетних мистецьких рішень;
- пов'язуватись з планами наукових досліджень керівника або кафедри образотворчого мистецтва;
- обумовлювати опрацювання спеціальної наукової, мистецтвознавчої і культурологічної літератури;
- передбачати вибір оптимальних рішень дослідження наукової проблеми з використанням сучасних засобів в теоретичній роботі і застосування класичних та інноваційних підходів та прийомів у практичній роботі.

Основні завдання кваліфікаційної роботи:

- систематизація, закріплення і розширення теоретичних знань, отриманих у процесі навчання за програмою підготовки фахівця та їх практичне використання при розв'язанні конкретних наукових, творчих і теоретичних питань у певній галузі професійної діяльності;

- розвиток досвіду самостійної роботи, оволодіння методикою досліджень, використання сучасних інформаційних технологій у процесі розв'язання завдань, які передбачені кваліфікаційною роботою;

- визначення відповідності рівня підготовки студента-випускника вимогам відповідного Стандарту вищої освіти, його готовності та спроможності до самостійної роботи в умовах сучасного виробництва, прогресу науки мистецтва та культури.

Виконання випускної кваліфікаційної роботи має на меті:

- систематизацію, закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань за відповідним напрямом підготовки;

- представлення практичних набутих вмінь під час розв'язання конкретних творчих задач;

- розвиток навичок самостійної науково-дослідної роботи й оволодіння методикою теоретичних та науково-практичних досліджень, використаних під час виконання кваліфікаційної роботи;

- набуття досвіду з аналізу отриманих результатів досліджень, формулювання нових висновків і положень, набуття досвіду з їх прилюдного захисту.

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ І ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМАТИКИ ВИПУСКНИХ КОМПЛЕКСНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Тематика кваліфікаційних робіт визначається випусковими кафедрами і пропонується студентам на початку навчального року. Тематика повинна відповідати професійним вимогам і завданням, зафіксованим в освітньо-кваліфікаційній характеристиці відповідного рівня та спеціальності.

Студенти мають право запропонувати свою тему з обґрунтуванням доцільності її розробки. У таких випадках перевагу надають темам, які безпосередньо пов'язані з місцем

майбутньої професійної діяльності випускника, проте узгоджені з темою над якою працює кафедра.

Перелік тем випускних кваліфікаційних робіт формується випусковою кафедрою, оновлюється кожного навчального року та затверджується на рішенням вченої ради факультету.

Для затвердження теми кваліфікаційних робіт та призначення наукового керівника студент не пізніше 15 вересня навчального року подає письмову заяву на ім'я декана факультету із зазначенням теми. До 25 вересня теми затверджують на засіданні кафедри та призначають наукових керівників роботи. Заяву студента підписують завідувач кафедри, науковий керівник та декан факультету; заява зберігається в деканаті. Не пізніше 1 грудня поточного навчального року загальний перелік тем усіх випускних кваліфікаційних робіт, які виконуватимуться на кафедрі, затверджує вчена рада факультету.

Уточнення у формулюванні затвердженої теми може бути внесене лише за згодою наукового керівника і затверджене на засіданні кафедри і ради факультету не пізніше дати погодження ректором списку допуску студентів до державної атестації. Довільна зміна студентом теми своєї роботи не допускається.

Основними критеріями вибору теми кваліфікаційного дослідження є:

- актуальність, елементи новизни і перспективність обраної теми;
- наявність доступної для студента і достатньої для розкриття теми джерельної бази;
- можливість виконання теми на цій кафедрі;
- зв'язок теми з конкретними науковими планами та довгостроковими програмами кафедри;
- особисті наукові та науково-творчі інтереси студента.

НАУКОВЕ КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНИМИ РОБОТАМИ

Науковими керівниками випускних кваліфікаційних робіт призначаються висококваліфікованих фахівців кафедри з числа професорів і доцентів. У випадках, коли робота має прикладний характер, до керівництва її виконанням можуть залучатися висококваліфіковані спеціалісти відповідної галузі.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи повинен:

- допомагати студентові обрати найбільш перспективний та актуальний напрям наукового або творчого дослідження, що відповідає набутому студентом знанням, умінням та навичкам зі спеціальних дисциплін у межах отриманої спеціальності;
- ознайомити студентів з вимогами щодо підготовки та захисту випускної кваліфікаційної роботи;
- надати допомогу щодо розробки календарного плану-графіку на весь період виконання дослідження;
- рекомендувати студенту необхідну наукову, мистецтвознавчу, культурологічну літературу та джерела відповідно до теми роботи;
- регулярно надавати змістовні консультації;
- контролювати строки виконання кваліфікаційної роботи та її своєчасне подання до захисту в присутності ЕК;
- надавати допомогу в підготовці роботи до захисту;
- скласти відгук на кваліфікаційну роботу та розкрити його зміст під час виступу під час засідання ДЕК.

ЕТАПИ НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Тема кваліфікаційної роботи повинна бути чітко сформульованою, окреслювати межі проведення дослідження, відображати мету і відповідати змісту роботи. У назві не допускаються скорочення та аббревіатури, використання ускладненої термінології.

Після затвердження на кафедрі теми, студент, разом із науковим керівником, розробляє індивідуальний план-графік виконання кваліфікаційної роботи із зазначенням усіх етапів та термінів її виконання, який підписує студент, науковий керівник та затверджується на засіданні відповідної кафедри. Зміна плану-графіка виконання кваліфікаційної роботи можлива тільки за згодою наукового керівника.

Над кваліфікаційною роботою студент працює під керівництвом наукового керівника кафедри образотворчого мистецтва протягом всього навчального часу.

Процес написання кваліфікаційної роботи складається з таких етапів:

- *підготовчого*, який починається з вибору студентом теми і складання індивідуального плану-графіка. Студент повинен ознайомитися зі станом досліджуваної проблеми, забрати

фактичний матеріал, провести необхідний огляд та аналіз подібних напрямків дослідження;

– *основного*, який реалізується відповідно до вимог щодо організації наукового дослідження і передбачає: систематизацію матеріалу на основі вивчення попереднього досвіду, його обробка; виконання практичної чи теоретичної частини роботи яка здійснюється згідно нижче поданих вимог; формулювання висновків та рекомендацій; підготовку публікацій з тематики дослідження;

– *оформлювального*, який здійснюється під час проходження переддипломної практики і завершується орієнтовно за місяць до захисту кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК. На цьому етапі робота повинна бути повністю виконана та перевірена керівником;

– *підсумкового*, який містить отримання відгуку керівника та рецензії на випускні кваліфікаційні роботи від кваліфікованого спеціаліста відповідного профілю, як правило, з іншої організації або установи; проведення попереднього захисту на кафедрі, отримання рекомендації випускової кафедри про допуск до захисту, подання роботи до ЕК.

КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Безпосередній контроль за виконанням випускної кваліфікаційної роботи відповідно до календарного плану здійснює науковий керівник.

Інформація наукових керівників про хід виконання студентами випускних кваліфікаційних робіт заслуховується двічі на засіданнях кафедри протягом навчального року згідно з планом-графіком виконання наукового дослідження. При цьому визначається, як студент справляється з роботою, які в нього виникли труднощі та яких заходів треба вжити для їх подолання.

Кафедра мистецьких дисциплін має право не пізніше ніж за 20 днів до початку атестації здобувачів ступеня вищої освіти рекомендувати відсторонення студента від виконання роботи, якщо вона не буде виконана вчасно з причин його неорганізованості чи недисциплінованості, що обов'язково фіксується в рішенні кафедри. Це є підставою для порушення клопотання про відрахування студента за невиконання навчального плану.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

ПРАКТИЧНО-ТВОРЧА РОБОТА В МАТЕРІАЛІ

Практичною частиною кваліфікаційної роботи, яка подається на випускові кафедри образотворчого мистецтва факультету культури і мистецтв Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка є художній твір, який може бути виконаний у певному виді образотворчого або декоративного мистецтва, реставрації відповідно до освітньої програми спеціальності. Можуть використовуватися традиційні та різноманітні змішані техніки, авторська техніка та ін.

Тематичні напрями практичної частини випускних кваліфікаційних робіт (проектів) формуються кафедрою мистецьких дисциплін.

При виборі теми студенту варто керуватись особистими мистецькими інтересами, уподобаннями, навичками які залежить від рівня сформованості художньо-графічних компетентностей студентів (наявність необхідних художньо-практичних знань, умінь і навичок для виконання певного виду образотворчої діяльності тощо).

Обрана тема, формат, техніка виконання обов'язково узгоджується з керівником роботи. До уваги береться його експертна оцінка та висновок як фахівця. Студент повинен має обрати і узгодити з керівником такий формат художнього твору, який у прикінцевому результаті буде мати завершений вигляд. Це може бути серія робіт середнього розміру (точна кількість залежить від задуму), або одна велика за розміром робота.

Характер практичної частини кваліфікаційної роботи (за вибором випускника) може бути таким:

Живопис

Станкова картина чи ескіз картини (триптих, тематична серія) дозволяється у вигляді виключення особливо обдарованим студентам, розміром не більше 1,5 метри по більшій стороні. Кваліфікаційна робота з живопису може виконуватися в будь-якому жанрі образотворчого мистецтва (натюрморт, пейзаж, портрет, жанрова композиція) у різних живописних матеріалах

(акварель, олія, гуаш, акрил, темпера тощо). При оцінці кваліфікаційних робіт звертається увага на професійну підготовку випускників, володіння ними реалістичними образотворчими засобами: конструктивність побудови зображуваних об'єктів, ліплення об'ємної форми, передача матеріалу, передача колірного стану зображуваного моменту тощо.

Графіка

Кваліфікаційна робота, виконана в оригінальній графіці, повинна складатися з серії аркушів. В оригінальній графіці можуть бути використані різні художньо-технічні матеріали – олівець, вугілля, сангіна, сепія, соус, змішана техніка тощо. У графічних аркушах автор повинен розкрити тему, показати свої професійні знання, художньо-графічні вміння й навички у процесі створення художнього твору, серії ілюстрацій у техніках оригінальної графіки, наочно показати своє композиційне мислення, мислення в матеріалі.

Тематика кваліфікаційних робіт із графіки може бути за жанром: натюрморт, портрет, інтер'єр, пейзаж (сільський чи міський), тематична, жанрова композиція (на історичну чи сучасну тематику), ілюстрація до творів письменників, поетів, до літературних творів старовини (на сучасну чи історичну тематику), народних казок тощо. Графічні аркуші повинні взаємно доповнювати й розкривати тему, у той же час кожний із них повинен мати свій особливий сюжет, оригінальну композицію.

На підготовчому етапі графічна робота ведеться над пошуком сюжетів за темою; визначається схема композиційної побудови майбутньої серії; проводиться збір необхідного матеріалу у вигляді замальовок, начерків. Вивчається матеріальна культура конкретної епохи, часу, що має місце в графічній композиції.

Робота з натури є обов'язковою при виконанні графічного твору. Другий етап – розробка ескізу, пошуки конструктивно-пластичного й образного рішення. Наступний етап – виконання композиції, остаточного варіанту в матеріалі. Весь підготовчий і пошуковий матеріал, що характеризує методичну послідовність роботи над композицією в оригінальній графіці, представляється автором на захист.

Декоративно-оформлювальні роботи

Творчі кваліфікаційні роботи з оформлення інтер'єру, монументального живопису (вітраж, панно тощо) можуть виконуватися колективно, комплексно. У цьому випадку кожен випускник повинен зробити рівний внесок у комплексну роботу. При захисті кожен студент представляє той обсяг роботи, який є власним внеском у процесі виконання випускного завдання (ескізні пошуки, виконання картону, робота в матеріалі, індивідуально написана теоретична частина дипломної роботи). Оцінка роботи кожного виконавця дипломної роботи може бути різною.

Практична частина випускної роботи представляється на захист у формі ескізної-проектної розробки (2-3 планшети) та практичної частини в матеріалі з наочними розробками графічно оформлених результатів. Захист проводиться на об'єкті, де виконана робота.

Варто зауважити, що кваліфікаційна робота акцентується на виконанні художнього твору, у відсотковому співвідношенні виконання теоретичної і практичної частини у бакалаврів є таким – 40/60, де – 40% – це обсяг роботи над теоретичною роботою над практичною частиною.

Робота над практичною частиною здійснюється в кілька етапів: ескізування (виконання лінійно-тонових начерків, швидких і довготривалих замальовок, живописних етюдів тощо); створення картону (виконання тонового рисунку в оригінальному масштабі); виконання художнього твору.

Ескізування – частина загального процесу виконання студентом практичної частини кваліфікаційної роботи (проекту), що відображає його безпосередню підготовчу діяльність зі створення художнього твору: пошуки композиційного, колористичного, пластичного та інших рішень обраної теми, визначення формату, встановлення технологічних особливостей виконання задуманого твору, узгодженості їх зі специфікою самої техніки (групи технік) безпосереднього втілення задуманого в матеріалі.

Жорстких вимог щодо створення ескізів не має. Проте варто зазначити, що цей процес є досить тривалим та кропітким, оскільки саме від творчого пошуку, який здійснюється засобами ескізування, залежить остаточний варіант художнього твору.

Під час захисту випускної кваліфікаційної роботи, студент представляє свої творчі пошуки поряд з оригіналом художнього твору. Додатково можуть бути представлені фото- та відеоматеріали, підготовлені мультимедійні презентації щодо суті та змісту художнього твору.

Створення картону – наступний етап роботи над художнім твором, у якому відбувається уточнення формату, композиції, тонових відношень. Виконується в оригінальному масштабі, слугує опорним рисунком для побудови основного зображення художнього твору.

Виконання художнього твору практичної частини кваліфікаційної роботи – безпосереднє виконання твору у заявленому матеріалі: від підготовки до оформлення художнього твору (монтування картини в раму, паспарту, підготовка подіуму для скульптурного зображення, відповідного експозиційного середовища тощо).

Виконання практичної частини кваліфікаційної роботи засвідчує освітню та професійну підготовку її автора, зокрема розуміння ним композиційних законів в образотворчій сфері, вдале їх використання у своєму художньому творі, грамотне володіння виражальними образотворчими засобами, технічну й технологічну довершеність, здатність до самостійного розв'язання творчих завдань.

Записка до практичної частини випускної кваліфікаційної роботи є обов'язковим елементом і повинна відповідати вимогам структури і оформлення теоретичної дослідницької частини кваліфікаційної роботи з обсягом до 35 сторінок без урахування додатків.

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТЕОРЕТИЧНОЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ЧАСТИНИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Зміст кваліфікаційного дослідження повинен відповідати стандарту спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Робота має бути актуальною, скерованою на новітні методи теоретичного й практичного дослідження, розкривати самостійне дослідження автора, містити елементи новизни та відображати практичне значення й упровадження у сферу практичної діяльності.

ОБСЯГИ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Рекомендуються такі обсяги випускної кваліфікаційної роботи:

- записка до практичної частини випускної кваліфікаційної роботи бакалавра образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації – 35 сторінок без урахування додатків, та практична робота в матеріалі;

- суто теоретична випускна кваліфікаційна робота бакалавра образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації – 65-70 сторінок без урахування додатків;

Випускна кваліфікаційна робота має містити науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, наукові положення, повинна характеризуватися концептуальною єдністю змісту. Головною метою є оволодіння методологією творчого вирішення (розв'язання) сучасних проблем (завдань) наукового або (та) прикладного характеру на основі отриманих знань та професійних умінь відповідно до вимог стандартів вищої освіти.

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Обов'язковими структурними елементами випускної кваліфікаційної роботи є:

Анотація. В анотації подають прізвище та ініціали автора і тему роботи; стислий виклад результатів дослідження із зазначенням наукової новизни та за наявності практичного значення; ключові слова (подають у називному відмінку, друкують у рядок через кому). Обсяг анотації не повинен перевищувати 3 сторінки.

Титульна сторінка роботи. Додаток А. Зразок титульної сторінки.

Зміст. Зміст подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів та пунктів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Додаток Б. Зразок оформлення змісту.

Вступ включає актуальність теми, мету і завдання дослідження, об'єкт і предмет дослідження, практичне значення отриманих результатів, апробацію результатів дослідження. Обсяг вступу не повинен перевищувати 2–3 сторінки.

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими вже підходами до розв'язання проблеми обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку відповідного напрямку мистецтва.

Якщо робота виконується у системі досліджень кафедри, коротко визначають зв'язок вибраного напрямку. Обов'язково потрібно зазначити роль автора у виконанні цих науково-дослідних завдань.

Мета і завдання дослідження. Формулюють мету роботи і конкретні завдання, які необхідно розв'язати для досягнення поставленої мети. Мета – це кінцевий науковий результат, якого прагне досягти автор роботи у процесі власного дослідження. Завдання – це конкретні шляхи, засоби досягнення поставленої мети.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію.

Предмет дослідження знаходиться в межах об'єкта і становить частину від цілого (тобто об'єкта). Об'єкт і предмет співвідносяться як загальне і часткове. В об'єкті виділяють ту його частину, яка їй стане предметом дослідження. Саме на предмет спрямована увага автора, оскільки він має визначати назву роботи.

Наукова новизна – це наукові результати, що оцінюються за такими критеріями, як: вперше отримано, удосконалено, здобуло подальший розвиток.

Кваліфікаційна робота студента повинна містити елементи наукової новизни. До них можна віднести: нове поняття, застосоване студентом у роботі, новий самостійно виконаний експеримент і т. д. Потрібно враховувати те, що основне в науковій новизні дипломної роботи – не тільки те, чого раніше не було, але і затребуваність нових елементів наукою чи практичною діяльністю. Наукова новизна вважається доведеною, якщо в дипломній роботі: обґрунтовані нові вирішення поставлених завдань; розроблені нові принципи вирішення завдань, досліджені нові явища; представлені нові методики.

Історіографічний огляд – провести аналіз наукових праць і джерел з окресленої тематики дослідження.

Практичне значення кваліфікаційної роботи. Потрібно подати відомості про використання результатів роботи або рекомендації щодо їх використання із зазначенням певної галузі, теоретичного або практичного навчального курсу; висвітлити практичне застосування отриманих результатів або рекомендації щодо їх використання. Вказати який напрям мистецтва, чи стиль, розвиває подана до захисту практична робота.

Апробація результатів та публікації. Якщо автор брав участь у наукових конференціях, семінарах, засіданнях наукового гуртка з оголошенням результатів своєї роботи та має цьому підтвердження (опубліковані тези, статті або програму конференції за темою роботи), то слід зазначити їх назву, рік та місце проведення, а також вказати публікації з теми дослідження.

Структура роботи. Зазначити кількість сторінок, структурних частин: вступ, кількість розділів, висновок, кількість використаних джерел і додатків.

Основна частина. Складається з розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів. Структура основної частини роботи повинна розкривати реалізацію завдань випускної кваліфікаційної роботи.

У розділах основної частини подають: огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень, виклад загальної методики та основних напрямів досліджень, експериментальну частину і методику досліджень, проведені теоретичні або експериментальні дослідження, аналіз і узагальнення результатів досліджень.

У змісті першого розділу, як правило, подають теоретичні питання з теми випускної кваліфікаційної роботи, історія виникнення, розвиток жанру, написані з використанням літературних першоджерел. Велике значення має правильне трактування понять теми, їх точність і науковість. Використані терміни мають бути загальноновживаними чи подаватися з посиланням на їх автора.

Другий розділ пишуть відповідно до теми роботи і вимог, розроблених випусковою кафедрою факультету, який включає методику та етапи над практичною роботою. У практичній частині автор із вичерпною повнотою викладає методику проведення та результати власного дослідження.

Головні вимоги до наукового викладу результатів – точність, чіткість, стислість.

Кожен розділ починають з нової сторінки. У кінці кожного розділу формулюють короткі висновки зі стислим викладенням наведених у розділі результатів.

Основні розділи повинні мати бібліографічні посилання на літературу, що дозволяє аналізувати власні дані та порівнювати їх з даними інших джерел літератури.

Висновки повинні містити чіткий виклад найбільш важливих результатів дослідження з пропозиціями та побажаннями щодо подальшого дослідження певної теми. Висновки подають як окремі лаконічні положення чи методичні рекомендації. Їх головна мета – підсумки проведеної роботи. Важливо, щоб сформульовані висновки відповідали поставленим завданням. У висновках необхідно зазначити не тільки позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, але й хиби та проблеми, а також конкретні рекомендації щодо їх усунення.

Список використаних джерел. Способів упорядкування матеріалу у списку використаних джерел варто використовувати розміщення прізвищ авторів або назв творів за алфавітом. Кількість використаних джерел, зазвичай, не менше 30 у кваліфікаційній роботі першого рівня вищої освіти.

Бібліографічний опис джерел та літератури складають відповідно до чинних стандартів ДСТУ 8302:2015 <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliohrafichnoho-opysuvidpovidno-do-dstu-83022015/>.

Якщо список містить посилання на літературу та джерела, записані як кириличними літерами, так і латинськими, то спочатку потрібно подавати ті, які записані кирилицею, а потім латиницею (за абеткою).

Додатки. За необхідності до додатків доцільно включити допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи.

На кожен додаток повинно бути посилання в тексті.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ (НАДАЛІ ВКР)

Випускню кваліфікаційну роботу виконують на аркушах білого паперу формату А 4 (210x297 мм). **Основний текст** роботи: шрифт Times New Roman 1,5 комп'ютерних інтервали, розмір шрифту - 14. Абзацний відступ - 1,25 мм.

Поля: ліве - 30 мм, верхнє, нижнє - 20 мм, праве - 10 мм. У тексті документа необхідно дотримуватися рівномірної щільності, контрастності та чіткості зображення.

Помилки, описки та графічні неточності можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою, коректором і нанесенням на тому ж місці виправленого тексту від руки. Виправлення повинно бути чорного кольору.

Теоретичну роботу подають до захисту у переплетеному вигляді.

Практичну роботу подають до захисту повністю оформленою і готовою до демонстрації.

Випускню кваліфікаційну роботу виконують українською мовою.

Текст теоретичної частини кваліфікаційної роботи повинен бути стислий, точний та логічно послідовний, викладений з дотриманням норм чинного українського правопису, використовуючи стиль ділового мовлення, необхідний для службових документів. Потрібно користуватися усталеною лексикою, наявною в академічних словниках, дотримуватися прийнятої наукової термінології, умовних символів та скорочень, уникати діалектизмів, засобів художнього стилю, нових запозичень тощо.

ОФОРМЛЕННЯ РОЗДІЛІВ (ПІДРОЗДІЛІВ)

Текст основної частини поділяють на розділи, підрозділи, пункти і підпункти. Заголовки структурних частин «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з кількох речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Кожна структурна частина роботи починається з нової сторінки (крім назв підрозділів і пунктів у межах розділу).

Не допускається розташування назв розділів, підрозділів, а також пунктів і підпунктів у нижній частині сторінки, якщо після неї міститься лише один рядок тексту.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3–4 інтервалам.

НУМЕРАЦІЯ

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, подають арабськими цифрами без знаку №.

Першою сторінкою випускної кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини випускної роботи як «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не мають порядкового номера. Інші розділи, підрозділи, пункти, підпункти нумерують арабськими цифрами. Номер розділу ставлять після слова

«РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу, відокремленого крапкою. Після номера підрозділу (підпункту) ставлять крапку (наприклад: 1.1.; 1.3.; 1.2.4.). Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього

підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту.

Всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини, нумерують звичайно. Рисунки розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок документа.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ІЛЮСТРАЦІЙ І ДОДАТКІВ

Ілюстрації, ескізи, начерки, фотознімки потрібно розташовувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації повинні бути посилання у тексті. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно зробити певні посилання, дотримуючись вимог чинного законодавства щодо авторських прав.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розташовують безпосередньо під зображенням. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (надпис під рисунком).

Ілюстрації позначають словом «Рисунок...», яке разом із назвою ілюстрації розташовують після пояснювальних даних. Наприклад: «Рисунок 4.2. Ескіз до пошуку колористичного вирішення».

Ілюстрації потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, другий рисунок третього розділу позначається як «Рисунок 3.2» або «Рис. 3.2».

Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «Рис. 1.2»

У додатках розміщують матеріал, який не може бути послідовно розташований в основній частині через великий обсяг, суто технічний характер або внаслідок неможливості способу відтворення (викладений на папері іншого формату). У додатки можуть бути внесені окремі ілюстрації, таблиці, схеми тощо.

Додатки потрібно оформлювати як продовження рукопису на подальших сторінках, розташовуючи відповідно до появи посилань на них у тексті. Додатки повинні мати спільну з рукописом наскрізну нумерацію сторінок.

Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком Г, Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ. Наприклад: Додаток А; Додаток Б. Якщо у тексті один додаток, то він позначається як Додаток А.

ОФОРМЛЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ЦИТУВАННЯ ТА ПОКЛИКАННЯ НА ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

Список використаних джерел. Способів упорядкування матеріалу у списку використаних джерел варто використовувати розміщення прізвищ авторів або назв творів за алфавітом. Кількість використаних джерел, зазвичай, не менше 50 у кваліфікаційній роботі освітнього ступеня «Магістр».

Бібліографічний опис джерел та літератури складають відповідно до чинних стандартів ДСТУ 8302:2015 <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliohrafichnoho-opysuvidpovidno-do-dstu-83022015/>.

Якщо список містить посилання на літературу та джерела, записані як кириличними літерами, так і латинськими, то спочатку потрібно подавати ті, які записані кирилицею, а потім латиницею (за абеткою).

При написанні випускної кваліфікаційної роботи студент повинен давати покликання на джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться в дослідженні чи на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, завдання, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі покликання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Покликатися потрібно на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна давати покликання лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Покликання подають у тексті роботи у квадратних дужках – [14, с. 20], де перша цифра – номер джерела у списку літератури, а друга – номер сторінки.

Запозичені висловлювання обов'язково беруть у лапки (оформлювати у вигляді цитати) та покликаються на перше джерело. Порушення цих вимог може призвести до кваліфікації дій автора як плагіату і, як наслідок, до недопущення роботи до захисту.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання;

б) цитування повинне бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні не допускається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується покликанням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами) потрібно бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні покликання на джерело;

д) цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім;

ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

ПОПЕРЕДНІЙ ЗАХИСТ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Випускні кваліфікаційні роботи проходять попередній захист на засіданні кафедри образотворчого мистецтва за встановленим графіком, але не пізніше ніж за три тижні до захисту. Попереднім захистом випускної кваліфікаційної роботи може вважатися, за рішенням кафедри, виступ та участь студента у наукових конференціях – університетських, міжуніверситетських, всеукраїнських тощо.

На попередній захист студент повинен подати віддрукований та перевірений науковим керівником текст роботи та практичну роботу виконану на 75-80%.

Попередній захист проводиться на засіданні кафедри за обов'язкової присутності завідувача кафедри та наукового керівника і передбачає такі процедурні етапи:

- виступ автора випускної кваліфікаційної роботи з повідомленнями про основні положення роботи;
- детальні відповіді студента на усні та письмові запитання членів кафедри щодо змісту й суті роботи;
- виступ наукового керівника (консультанта) про якість виконання роботи, про можливість допуску роботи до захисту перед ЕК.

Кафедра робить висновок про готовність роботи до захисту перед ЕК, встановлює час роботи над зауваженнями та термін подачі роботи, оформленої згідно з вимогами, на кафедру.

Висновок-витяг із засідання кафедри є підставою для допуску роботи до захисту перед ЕК.

На цьому ж засіданні кафедри затверджують рецензентів кваліфікаційної роботи

РЕЦЕНЗУВАННЯ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Рецензування ВКР проводять висококваліфіковані спеціалісти, які є фахівцями з певної спеціальності та, як правило, працюють в інших навчальних закладах. Рецензент ВКР будь-якого освітнього ступеня не повинен бути співробітником кафедри, дипломні проекти якої він рецензує. Не дозволяється також призначення керівників випускних кваліфікаційних робіт для взаємного рецензування робіт.

Рецензія має бути об'єктивною, відображати як позитивні, так і негативні сторони роботи й містити оцінку за прийнятою шкалою оцінювання знань студентів. *Додаток Д.*

Особливу увагу в ній потрібно звернути на:

- актуальність теми;
- вміння застосовувати теоретичні знання для вирішення конкретних практичних завдань;
- наявність у роботі особистих пропозицій і рекомендацій, їх новизна, перспективність, практична цінність;
- достовірність результатів і обґрунтованість висновків дипломника;
- стиль викладу й оформлення роботи;
- недоліки роботи.

Рецензія не повинна дублювати відгук керівника, тому що *відгук керівника* – це в основному характеристика професійних якостей випускника та його роботи у процесі проектування, а *рецензія* – це характеристика якості безпосередньо випускної кваліфікаційної роботи. Рецензія повинна містити рекомендовану оцінку роботи за розширеною лінгвістичною шкалою («відмінно», «дуже добре», «добре», «достатньо», «задовільно», «незадовільно»).

Студент має право заздалегідь ознайомитися із текстом рецензії. Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від її захисту. *Додаток Д. Орієнтовна форма рецензії на ВКР*

ПІДГОТОВКА РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ

Не пізніше ніж за місяць до захисту студент подає на відповідну кафедру для реєстрації:

- виконану випускну кваліфікаційну роботу разом з анотацією українською та англійською мовами (кожна обсягом 1900–2000 знаків з пробілами) з ключовими словами /словосполученнями;
- письмову рецензію на ВКР з рекомендованою оцінкою.

ЗАХИСТ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

На захист ВКР у ЕК подають:

- зброшурований примірник випускної кваліфікаційної роботи з поданням голові ЕК щодо захисту ВКР (містить довідку про успішність, висновок наукового керівника з характеристикою діяльності випускника під час виконання ним ВКР (проекту), висновок кафедри про ВКР);

- практично-творчу частину роботи;

- письмову рецензію на ВКР з зазначенням рекомендованої оцінки;

- антиплагіатний висновок;

- навчальну картку студента;

- зведену відомість про виконання студентами навчального плану і одержані ними оцінки з теоретичних дисциплін, курсових робіт (проектів) та виробничих практик, завірену деканом факультету.

Крім цього, ЕК до захисту ВКР можуть бути подані:

- опубліковані статті, тези, програми конференцій за темою роботи, у яких автор брав участь; для захисту магістерських робіт наявність друкованої статті (чи методичних розробок тощо) є обов'язковою.

ЗАГАЛЬНА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Захист проводиться на відкритому засіданні ЕК. На захисті можуть бути присутні та брати участь в обговоренні всі охочі, не порушуючи порядку й процедури захисту.

Процедура захисту включає:

- доповідь студента про зміст роботи;
- запитання до автора;
- оголошення відгуку наукового керівника та рецензента;
- відповіді студента на запитання членів ЕК та осіб, присутніх на захисті;
- заключне слово студента;
- рішення комісії про оцінку роботи.

У доповіді студенту слід висвітлити такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; елементи новизни у теоретичних положеннях та в практичних рекомендаціях; з якими труднощами довелося зіткнутися в процесі дослідження, які положення не знайшли підтвердження.

У виступі повинні міститися також відповіді на основні зауваження наукового керівника та рецензента. Доповідь студента не повинна перевищувати за часом 10-15 хвилин. Для кращого сприймання присутніми матеріалу бажано підготувати презентацію або виготовити необхідні таблиці, діаграми, графіки. Під час захисту ВКР студент повинен дати вичерпні відповіді на всі зауваження у відгуках та рецензіях, а також у виступах на захисті.

Оцінку за результатами захисту ВКР виставляють після закритого обговорення у ДЕК, фіксують у протоколі ЕК та оголошують (голова ЕК) на відкритому засіданні.

Тривалість захисту однієї випускної кваліфікаційної роботи не повинна перевищувати 30 хвилин.

ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Оцінювання результатів захисту випускної кваліфікаційної робо здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою контролю знань за 100-бальною шкалою з переведенням у шкалу ECTS та лінгвістичну оцінку:

- 90-100 балів (A) - *відмінно* - відмінне виконання з незначними помилками;
- 82-89 балів (B) - *дуже добре* - вище середніх стандартів, але з деякими помилками;
- 75-81 балів (C) - *добре* - в цілому змістова робота зі значними помилками;
- 67-74 балів (D) - *задовільно* - непослідовно викладений матеріал зі значними недоліками;
- 60-67 балів (E) - *достатньо* - виконання відповідає мінімальним критеріям;
- менше 60 балів (FX) - *незадовільно*.

Рішення ЕК про оцінку ВКР приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь у її засіданні. За однакової кількості голосів голос Голови ДЕК є вирішальним.

При визначенні оцінки роботи повинна бути врахована думка рецензента, виступ студента під час захисту своєї роботи, його відповіді на зауваження рецензента та на запитання членів екзаменаційної комісії.

Повторний захист ВКР з метою підвищення оцінки не дозволяється.

У випадках, коли захист ВКР не відповідає вимогам рівня державної атестації, ЕК ухвалює рішення про те, що студент є неатестованим, про що здійснюється відповідний запис у протоколі засідання комісії. У такому випадку ЕК встановлює: може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням чи він повинен опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою навчального закладу. Повторний захист ВКР дозволяється протягом трьох років після закінчення вищого закладу освіти, але не раніше, ніж під час наступної державної атестації.

Студент, який отримав незадовільну оцінку за ВКР, відраховується з вищого навчального закладу. Йому видається академічна довідка встановленого зразка.

ПОРЯДОК ЗБЕРІГАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

У десятиденний термін після закінчення роботи ЕК лаборанти кафедри, на яких виконувалися випускні кваліфікаційні роботи (секретарі ЕК), готують акт про передавання теоретичних робіт до бібліотеки університету. Практичні випускні кваліфікаційні роботи зберігаються на кафедрі образотворчого мистецтва факультету мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки упродовж п'яти років.

Акт передачі підписують завідувач кафедри, декан факультету. Надалі вказаний акт зберігається на випусковій кафедрі. Відповідальні особи на факультетах забезпечують розміщення випускних кваліфікаційних робіт в Електронному фонді університету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Важинський С., Щербак Т. Методика та організація наукових досліджень. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. 260 с.
2. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Методологія наукових досліджень: підручник. Харків: Право. 2019. 368 с.
3. ДСТУ 3008:2015. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. Нац. стандарт України. Вид. офіц. URL: <https://metrology.com.ua/ntd/skachat-dstu-gost-gost-r/gost/dstu-3008-2015/>
4. Положення про академічну доброчесність 2020 Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. URL: https://drive.google.com/file/d/1TggRAFOOn49g08VcMd_XsZHGuYNpm5LPs/view
5. Положення про випускню кваліфікаційну роботу (проект) Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. URL: https://drive.google.com/file/d/1q1_OT80QhMxzrXgctfFh-DPVMNR5aTg2/view
6. Приклади оформлення використаних джерел: відповідно до Нац. стандарту України ДСТУ 8302:2015 / ВД «Академічного періодика» НАН України. Київ, 2016. URL: <http://histj.oa.edu.ua/assets/files/Posylannia.pdf>
7. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 16.01.2020 – підстава – 392-IX. Верховна Рада України: вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
8. Прокопович Т.А., Каленюк О.М. Методичні рекомендації до написання й оформлення випускних кваліфікаційних робіт для студентів освітнього ступеня «Магістр» спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Луцьк: Волинський. нац. у-ті. Лесі Українки, 2021. 26 с.

9. Стандарт вищої освіти. Перший (бакалаврський рівень) вищої освіти. Ступінь «бакалавр». Галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Затверджено та введено в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 24.05. 2019 р. № 725. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/023-Obrazotv.mist.dekorat.mist.restavr-bakalavr.28.07.pdf>

10. Гушева В.В. Зміни парадигми наукової діяльності у контексті мистецької освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2019. Вип. 176. С. 33-39

11. Урсу Н.О. Теорія і практика наукових досліджень : навч.-метод. посіб. для студ. худож. та худож.-пед. спец. вищ. навч. закл. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011.104 с.

Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв

Кафедра мистецьких дисциплін

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ
СТУДЕНТІВ ДО РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИХ УМІНЬ
УЧНІВ ЗАСОБАМИ ПРАВОПІВКУЛЬНОГО МАЛЮВАННЯ**

Кваліфікаційна робота

Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Кваліфікація: бакалавр образотворчого мистецтва,
декоративного мистецтва, реставрації

Виконавець:

Ткаченко Наталія Сергіївна
студентка IV курсу, 47 групи

Науковий керівник:

Силко Р.М.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри мистецьких дисциплін

Рецензент:

Руденченко А.А.,
доктор педагогічних наук, доцент

Чернігів - 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ	8
1.1. Художньо-графічні уміння та особливості їх розвитку	8
1.2. Фізіологічні основи методу правопівкульного малювання	19
Висновки до розділу 1	32
Розділ 2. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИХ УМІНЬ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ПРАВОПІВКУЛЬНОГО МАЛЮВАННЯ	34
2.1. Характерні особливості правопівкульного малювання як методу розвитку художньо-графічних умінь.	34
2.2. Теоретична модель формування готовності студентів до розвитку художньо-графічних умінь учнів засобами правопівкульного малювання	40
Висновки до розділу 2	63
Розділ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИХ УМІНЬ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ПРАВОПІВКУЛЬНОГО МАЛЮВАННЯ	66
3.1. Діагностика готовності студентів до розвитку художньо- графічних умінь учнів засобами правопівкульного малювання... ..	66
3.2. Експериментальне дослідження педагогічних умов формування готовності студентів до розвитку художньо-графічних навичок учнів засобами правопівкульного малювання	70
3.3. Аналіз результатів дослідження.....	73
Висновки до розділу 3	76
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
ДОДАТКИ	88

**ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ**

1. Тематичний настінний розпис (Літопис Чернігівського колегіуму, розпис).
2. Ілюстрування літературних творів (Шевченко, Сковорода, Зуб тощо).
3. Пейзажний живопис (Зачарована Десна, Чернігів стародавній).
4. Декоративний розпис.
5. Скульптурна композиція (Рельєф, об'ємна скульптура, дрібна пластика, декоративна скульптура) Глина, гіпс, алебастр, дерево, нетрадиційні матеріали (пенополістерол тощо).
6. Тематична станкова композиція (Чернігів – місто легенд, Легенди і міфи Чернігова).
7. Тематична декоративна композиція.
8. Образ людини у портретному живописі.
9. Живопис натюрморту.
10. «Мальовнича Україна». Відображення природи засобами акварельного живопису.
11. «Стародавній Дитинець». Особливості пейзажного олійного живопису.
12. Художники сіверського краю.
13. «Образ міста». Живопис.
14. «Настрій весни». Живопис.
15. «Осіньна пора». Живопис (пейзаж).
16. «Чарівний світ квітів». Живопис.
17. Декоративне панно за мотивами петриківського розпису.
18. Зимовий пейзаж. Полотно, олія.
19. Образ жінки – матері в творах українських живописців. Коліскова пісня.
20. Образотворчі засоби графіки. Архітектурний пейзаж.
21. Основні закони композиції. Сільський пейзаж. Олійний живопис.
22. Пейзаж «Чернігове мій». Полотно. Олія.
23. Тематичний живопис за мотивами народних свят. Олія, полотно.
24. Триптих «Жорна часу». Графіка.

Навчально-методичне видання

Р.М. Силко, Адруг А.К., Пономаревська О.І.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до написання й оформлення
випускних кваліфікаційних робіт**

Освітня програма: Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація
Галузі знань 02 Культура і мистецтво

Технічний редактор
Комп'ютерна верстка
та макетування

О. Клімова

О. Клімова

*Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 23743-13583 ПР від 06.02.2019 р.*

Підписано до друку 10.05.2023 р. Формат 60 x 84 1/16.
Ум. друк. арк. 2,09. Обл.-вид. арк. 1,36.
Наклад 50 прим. Зам. № 031.
Редакційно-видавничий відділ НУЧК імені Т. Г. Шевченка,
14013, м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53,
тел. 941-102.
nuchk.tipograf@gmail.com

